D·N 9/5 1952

Tyskarna och demokratin

"Överallt misstänker man oss för bristande demokratiskt sinnelag och diktaturtendenser. Men se på våra val och våra folkrepresentationer. Vi är i själva verket ett av världens mest demokratiska folk, och folkstyrelsen är starkare hos oss än i de andra stora staterna på den europeiska kontinenten."

Ungefär så uttalar sig en framstående tysk publicist i ett samtal; han ger uttryck åt en tankegång som ofta möter i tysk debatt. Den kan till en början te sig orimlig och fantastisk för en utlänning; misstron mot den tyska demokratin har för många blivit självfallen och oreflekterad. Även vid närmare begrundan reagerar man: mot ett uttalande som det citerade; förstår då inte tyskarna det tvivel och den fruktan som väckts genom de senaste årtiondenas erfarenheter? Men en sådan begrundan måste dock leda till slutsatsen att det märkliga och väsentliga i våra dagars Västtyskland är den starka anslutningen till demokratin. Tyskarna har — trots det långa diktaturskedet, trots den fruktansvärda stympningen och elländesåren efter kriget, trots flyktingarna och arbetslösheten — lyckats skapa en funktionsduglig och av det stora flertalet uppburen folkstyrelse. Aldrig tidigare i tysk historia har en regim, av politiska program och politiska val att döma, haft ett så starkt stöd i opinionen. Det är det centrala faktum som måste hållas i minnet.

Den refererade jämförelsen mellan Tyskland och de andra stora demokratiska staterna på kontinenten är belysande. I Frankrike har kommunismen över en fjärdedel av rösterna; de Gaulle, som representerar den motsatta ytterligheten, även om han inte företräder en klar diktaturlinje, har mer än tjugu procent. I Italien, som blev diktatur tio år tidigare än Tyskland och tävlade med nazieregimen i aggressivitet — ett förhållande som världen nu tycks ha glömt —, är kommunisterna och deras trogna allierade drygt en tredjedel av befolkningen, och extremismen på andra hållet har vunnit terräng under senare åren. I Tyskland röster några få procent av väljarna kommunistiskt; och "högerradikalerna", vilkas antal det är svårare att uppskatta, är i varje fall inte avsevärt starkare.

Under de första åren efter kriget fick endast av ockupationsmakterna godkända partier upprätta vid val. Det befarades på många håll att upphävandet av denna prövningsrätt skulle leda till framgångar för antidemokratiska riktningar. De första fria valen, särskilt valet av förbundsdag i augusti 1949, tycktes dementera dessa farhågor, men många iakttagare hävdade att inom kort diktaturtendenserna skulle visa sin "verkliga" styrka. Nu, efter den långa raden av val i skilda delstater (länder) 1950—1952, kan man konstatera att dessa profetior slagit fel och att demokratin väl bestått de stora påfrestningarna.

Kommunisterna har genomgående gått tillbaka under dessa år; vid flertalet val har de förlorat hälften eller tredjedelen av sitt röstetal. En jämförelse mellan förbundsdagsvalen och senare hållna val i de största länderna visar följande minskningar i kommunisternas andel av valmanskåren: i Nordrhein-Westfalen (juni 1950) från 8,3 till 5,5, i Schleswig-Holstein (juli 1950) från 5,1 till 2,2, i Hessen (november 1950) från 6,7 till 4,7, i Bayern (november 1950) från 4,1 till 1,9, i Niedersachsen (maj 1951) från 3,1 till 1,8. Vid de i söndags hållna kommunalvalen i Hessen sjönk kommunistprocenten ytterligare till under 4 proc. Tyskland, som före nazismen hade det starkaste kommunistpartiet i världen utanför Ryssland, har nu färre kommunister än någon annan demokrati på kontinenten.

I fråga om diktaturtendenser från höger (för att begagna ett oklart men svårundvikligt uttryckssätt) är situationen mera invecklad, eftersom de partier det här gäller är svårare att karaktärisera än kommunismen. Tydligt är emellertid att även extremisterna på denna kant vunnit ringa eller ingen terräng. De tre stora partierna, på vilkas lojalitet mot demokratin man, inte kan tvivla — de kristliga demokraterna, de frisinnade demokraterna och socialdemokraterna — har i regel hållit sina positioner och dominerar i alla länder, likaväl som i förbundet. I vissa fall har mer eller mindre klart antidemokratiska riktningar lidit förkrossande nederlag; i Bayern blev WAV (Wirtschaftliche Aufbau-Vereinigung), vars ledare, Loritz, förde en högst betänklig propaganda, nära nog förintat vid 1950 års val. Det tyska partiet, som inte kan anses klart antidemokratiskt, men måste betecknas som tvivelaktigt från denna synpunkt (ungefär som de tysk-nationella för 20 år sedan), har knappast haft någon betydelse utanför Niedersachsen; vid söndagens val i Hessen fick partiet blott ett par procent av rösterna. General Remer och andra Hitlerinitiativ har också uppseende och blivit figurer i valrörelsepressen, men gjort fiasko hos väljarna.

Flyktingarna och de fördrivna — de riktigt ett självfall av Västtysklands befolkning, i större omfattning än andra folkgrupper arbetslösa och nödlidande — har betraktats som demagogernas och extremisternas speciella klientel. Men i det hela har även denna olyckliga folkgrupp kunnat inbassas i demokratin. Till stor del söker flyktingarna göra sina önskemål gällande inom de stora partierna — de bildar påtryckningsgrupper, inte självständiga organisationer. Och det särskilda flyktingsparti som tilldats har — bortsett från enstaka förlöpningar — i stort sett fört en relativt moderat politik; i Schleswig-Holstein, där partiet varit ojämförligt starkast (nära en fjärdedel av rösterna 1950), har det gått i koalition med de borgerliga partierna och uppträtt som ett ordinärt parlamentariskt parti.

För närvarande synes alltså demokratin, stabiliserad i Tyskland; vad kriser och konflikter kan medföra är det här, liksom på andra håll, omöjligt att förutse. Att de diktaturtendenser och diktatursträvare som framträder blir så omskrivna och observerade är naturligt: efter mellanåkrigstidens erfarenheter är man benägen att ana en ny Hitler i varje tyrare på folkmöten, och att en rörelse är liten anses lätt vara en begynnelse för dess framtida tillvämer. Men detta naturliga synsätt är skevt: vi måste bedöma Tyskland såsom det nu är och inte bli förhäxade av historiska paralleller.

Fiskalisk bekännelse

Morgon-Tidningens kommentar till finansministerns Skölds skatteproposition utgör en intressant läsning. Tidningen godtar visserligen efter vanan finansministerns beskrivning av läget. Men det slipper ändå fram ett par satser som visar att man känner sig obehagligt berörd dels därför att skattesänkningen blev så liten — man är rädd för medborgarnas reaktion —, dels för att man alls varit tvungen att vidta en justering av skattetrycket. Starka skäl, det erkänner tidningen, talar för att skatterna borde återföras till den 1947 beslutade nivån — detta skulle ha blivit följden om uttagningsprocenten blivit 100 i stället för hr Skölds 110. Samtidigt berättar regeringsorganet att man inom socialdemokratin är beträknsam redan inför den justering som nu föreslagits — hr Sköld säges ha presterat det mesta som nu går att få "verklig resonans" för inom partiet.

Man bör observera ordet "verklig". Tidningen tvivlar inte på att finansministern skulle ha fått sin vilja igenom vilken ställning han än intagit — vid en mer rejäl sänkning skulle han endast ha saknat "verklig resonans"; att något motstånd skulle ha kommit på fråga betraktar tidningen uppenbarligen som uteslutet. Vilsgare än detta förnyade avsiljande av hr Skölds position inom partiet är emellertid vad som berättas om stämningarna inom socialdemokratin. Helst hade man velat undvika varje sänkning som helst skattesänkning, "då man vet att i varje fall i det största riksdagspartiet rått stark tveksamhet rörande det av och inte bli förhäxade av historiska paralleller.

Högre maximifart föreslås för bussarna i Stockholm

Stadskollegiet i Stockholm tillstyrkte vid torsdagens sammanträde ett förslag av gatunämnden att högsta tillåtna hastigheten förbussar och lastbilar skall höjas till 50 km./tim. I hela Stockholm. Kollegiet anser likaom poliskammaren att en höjning av maximihastigheten skulle hidra till trafiksäkerheten genom att antalet omkörningar personbilar—bussar och lastbilar minskas. Den nuvarande hastighetsgränsen är 40 km. inom tättbebyggt samhälle. Förslaget skall nu godkännas av regeringen.

Vid sitt sammanträde förelade stadskollegiet vidare 60.000 kr. i ofterskott för 1951 års verksamhet vid privata teatrar. Boulevardteatern fick 5.000 kr., Nya teatern 10.000, Svenska dramatikers studio 24.000, Intima teatern 12.000, Studie-Scenen 5.000 och Barnteatern i Medborgarhuset 4.000 kr.

I enlighet med stadsfullmäktiges uppdrag beslöt kollegiet tillsätta en kommitté för utredning av ordningsvaktsfrågan vid kaféer och restauranger. Valet av ledamöter blir senare.

Den kontinta ersättningen till elever vid S:t Eriks sjukvårdsterkeskola föreslås bli 90 kr. per månad under 2 år—24 :e utbildningsmånaderna samt 80 kr. under 25 :e—42 :a månaderna. Vidare tillstyrkte kollegiet att kontanta ersättningen till elever vid stiftelsen Rösta kvas-husmoderssjukvårdsterkeskola till 80 kr. per månad under de sista 17 månaderna av utbildningstiden. Stipendier på högst 1.000 kr. per elev vid S:t Eriks sjukvårdsterkeskola föreslås till "genom skicklighet förtjänta elever".

Kollegiet avstyrkte att saklkunnighetsförslaget rörande vatten- och avloppsfrågorna i nuvarande informering läggas till grund för lagstiftning utan ingående överarbetning.

Ny taxa för genomfart av fjärrgårdsbrunns- och Karlbergskanalerna tillstyrktes, vilket betyder att sänka skatten för ett budgetår, även om man inte med kundtrycket ut viselset i n. förutse att den lägre skatten kan hållas de följande budgetåren.

Särskilt bör detta vara möjligt när statsbeskattningen, som fallet varit under de senaste åren, användes som ett instrument för den ekonomiska politiken. Då bör en anpassning till de aktuella förhållandena vara helt naturlig; om det ekonomiska läget för nästa budgetår inte motiverar ett budgetöverskott på över 800 mill. —"i den nu framlagda reviderade nationalbudgetens kalkylerna med ett efterfrågeunderskott för innevarande år på omkring en miljard — så är det knappast rimligt att bibehålla en för hög skatt, bara därför att man vill gardera sig för risken att behöva höja den på nytt till ett annat år.

Skölds förslag är nog det mesta som går att få verklig resonans för inom regeringspartiet, anser Morgon-Tidningen (s) — Adolv Olssons linje skulle alltså inte ha gehör hos majoriteten?

Att starka skäl emellertid talar för att återföranda av skattetrycket till närmare i jämnhöjd med vad som avsågs med den Wijkforska skattereformen har MT tidigare under diskussionen framhållit. När det aktuella problemet ute i världen är hur man skall slippa höja skatten — vilket inte överallt lyckas — förefaller det vara en avundsvärd position att över huvudtaget kunna diskutera en skattesänkning, även om den blir måttlig.

När hr Sköld intagit en så envis hållning i skattefrågan kan hänsyn till det avbrutna reformarbetet inte ha varit drivkraften, påpekar Upsala Nya Tidning (fp):

Det är obegripligt hur socialdemokraterna skall kunna få folk att tro på sitt utomordentliga intresse för dessa ting, när alla sett hur tveksamt de lätt driva sig till att skydda folkgenomsnittets mot prisstegringen och när de endast för några dar sedan röstat ner folkpartikraven på systematisk underskänkning av motsvarande skydd för andra sociala framsteg. Inte heller förefaller det troligt att de som nu regerar medvetet arbetar på en "myopocisiering" med hjälp av skattesknven. Hr Sköld är inte sådan, och det är inte hans skatteproposition heller. Nej, hur man än vrider på de motiv som anföra eller skäner igenom, så tycks det bara finnas en huvudförklaring: finansministern har till den grad ägnat sig åt att skapa stora budgetöverskott att dessa numera representerar summan av hans politiska visdom.

Svenska Dagbladet (h) tycker sig utläsa en viss tveksamhet i hr Skölds hållning:

Hans anbydan om att frågan om sänkning av uttagningsprocenten senare kan komma att prövas, därest budgetläget ändras, kan icke tolkas på annat sätt. I så fall skulle alltså höstriksdagen ha att enotse en ny proposition i skattefrågan. Innan den sammanträder ha valen till andra kammaren ägt rum — väljarna få då tillfälle att med röstsedlarna ge uttryck för sina åsikter. Den socialdemokratiska tron att staten, via skattesedlarna blåst förestår medborgarnas pengar måste mätas med fordran på att den enskilde i alla inkomstklasser skall få behålla skälig del av sina intäkter. Kravet på en effektiv skattesänkning för alla måste föras vidare till dess fiskalerna i kanslihuset vakna till besinning.

Skattereformen blev inte värd namnet, och slutet på det hela blir att även 1952 års riksdag kommer att lämna ett dryga bidrag till skattetungens förkovran. Genom begränsningen av avskrivningsrätten och den tillbakaverkande kv-skatten betingar sig statsverket en merinkomst av 400 miljoner, vad det avstår genom "reformen" stannar vid 120 miljoner, konstaterar Handelstidningen (fp).

Riksdagssammanträden

Fredagen den 9 Maj 1952

Utrikesutsk. kl. 2 em.
Statsutsk. in pleno kl. 10 fm. Obs.
Statsutsk. 1:a, 3:e, 4:e, 5:e avd. omed. efter slutat utsk.-plena.
Statsutsk. 2:a avd. kl. 9 fm. Obs.
2:a Lagutsk. kl. 10 fm. Obs.
Jordbr.-utsk. kl. 11 fm.

Oavgjord HD-dom
Svarandena friades

Ett antal mål om prisövertridelser har handlagts av högsta domstolen i dess helhet — 24 justitieråd. Vid omröstningen visade det sig att tolv av justitieråden ansiöt sig till rådhusrättens dom, där de svarande ålagts att utge vederlag, medan de återstående tolv råden följde den friande hovrätten. Vid lika röstetal skall tillämpas den för den åtalade mildaste bestämmelsen.

Målen rörde sig om skyldigheten att utge vederlag för prisövertridelser, där straff ej kunnat ådömas på grund av preskription. Samtliga mål har behandlats av Stockholms rådhusrätt som första instans, och här dömdes svarandena att utge vederlag. Hovrätten erinrade om att svarandena inte fällts till ansvar för prisöverträdelserna. Med hänsyn härtill och till bestämmelserna i prisregleringslagen kunde de därför ej heller ålägnas att utge vederlag.

Stuvarfirma stämd av brittiskt rederi

Det engelska rederiet Springwell Shipping stämde på torsdagen stuveriföretaget A. J. Karlsson i Göteborg på omkring 85.000 kr. Rederiet anser att ett av dess fartyg trots befintets protester lastats på ett sådant sätt att endast 697 standards mot beräknade 750 fick plats och fartygets stabilitet även tyrades.

Virket kom från sydvästra Sverige, och på järnvägsvagnarna angavs vad som skulle tas in i lastrum eller placeras på däck. Trots fartygsbefälhavarens och styrmännens protester följde stuveribolagets folk anvisningarna på vagnarna och vägrade att följa befälhavarens order. Då denne fördrade rättelse i stuvningen strejkade stuveriföljet en dag under omkring 1½ timme. För att i görligaste mån kunna utnyttja fartygets lastkapacitet och tills att stuvningen ej äventyrade fartygets stabilitet måste besättningen under varje paus i lastningsarbetet söka förbättra stuvningen. Helt naturligt kunde endast smärre ändringar göras. Fartygets stabilitet var vid avgången från Göteborg otillfredsställande. (TT, Göteborg.)

Spårvagnsföraren sjuk vid olyckan

Föraren på det spårvagnståg som på onsdagen rände på tre linjearbetare vid Kållerps och svårt skadade en av dem är nu sjukskriven.

Enligt ett läkarintyg som efter undersökning av den 60-årige föraren utfärdats på torsdagen har konstaterats att föraren, som under sin 40-årige tjänst aldrig varit sjuk, ilder av kägvila, något oregelbunden hjärtverksamhet samt högt blodtryck, vilket mycket väl kan ha varit en övergående kärlkramp med därav följande s. k. "black-out". (TT, Göteborg.)

DAGENS NYHETER
TEGELBACKEN, STOCKHOLM 1
Telefon: 22 40 00
för riksområdet: 22 40 20
Telegramadress: Dagnyheter
Postgiro 1816 (för annonser)
nat.inec 1817 (för prenumeration)
Chefredaktör: Herbert Tingsten
Ansvarig utgivare: Sten Rudmen
Redaktionschef och ansvarig utgivare: Olof Rudmen
Dagens Nyheters Aktiebolag
Verkst. direktör: Helge Hedlund
PRENUMERATIONSPRISER
fr. o. m. 1 maj 1952
A - Stockholmsupplagan
Stor-Stthlms tidningsområde
Övriga landet
Månad ..... kr. 6:— kr. 5:75
Kvartal ..... „ 17:50 „ 16:75
Halvår ..... „ 34:50 „ 33:—
ANNONSPRISLISTA
daterad 1/1 1952 tillhandahålles på begäran.
Dagens Nyheters tryckeri, Stockholm 1952.

Annons.
Gå inte över än efter vatten, spar på klädkontot genom att kemtvätta värdsakten eller kappan nu. Saltsjöbadsnivåen hämtar. Ring 19 02 80.

Högfjällshotellet Sälen
öppnar
lördagen den 17 maj
Endast ett fåtal rum lediga 21/5—2/6. Den reguljära Norgetouren börjar den 22/6.
Upplysningar genom resebyråer eller vår representant i Stockholm, fru Dagny Bråkenhielm, Strandvägen 7 B, tel. 61 20 90 eller direkt till
HÖGFJÄLLSHOTELLET, SÄLEN
Tel. Sälfjället 50, 53.

TRANSPORT-FÖRSÄKRINGAR
— till alla länder —
ATLANTICA
GÖTEBORG Tel. 17 17 60
STOCKHOLM Tel. 17 36 35

Härmed inbjudes till teckning av obligationer, tillhörande
HJÄLTA AKTIEBOLAGS
3¾ % obligationslån av den 15 maj 1952
å Kr. 25.000.000:—.
Amortering: sker genom utlottning under åren 1957—1972.
Konverteringsrätt: fr. o. m. den 15 maj 1962.
Försäljningskurs: 100 % jämte hel fondstämpel och eventuellt upplupen kupongränta.
Likvid: efter köparens bekvämlighet under tiden 15 maj—31 juli 1952.
Säkerhet:
1) Fastighetsinteckningar å ..... Kr. 25.000.000:—, fastställda uti bolagets vid Fastlyen i Västernorrlands län belägna fjällnära kraftverk med därtill hörande fastigheter, vattenrätt, anläggningar, transformatorer och ställverk. Inteckningarna gälda med förmånsrätt närmast efter inteckningar å Kr. 18.000.000:— med bästa rätt, vilka utgöra säkerhet för bolagets 3¾ % obligationslån av åren 1947, 1948 och 1949 å tillhopa samma belopp och som komma att i mån av amortering å dessa lån överföras till hypotekat för det nu ifrågavarande lånet.
2) De för bolagets ovannämnda obligationslån av åren 1947, 1948 och 1949 pantförskrivna förlagsinteckningarna å tillhopa Kr. 13.000.000:—, vilka äro fastställda med bästa rätt uti all den till bolagets förelse vid ovannämnda kraftverk hörande lösa egendom, som kan förlagsinteckna, i den mån inteckningarna icke behöva tagna i anspråk för nyssnämnda obligationslån.
Prospekt och närmare upplysningar tillhandahållas på begäran av undertecknade banker
AKTIEBOLAGET SVENSKA HANDELSBANKEN
SKANDINAVISKA BANKEN AKTIEBOLAG

PRESSGRANNAR

Hr Sköld är försiktig i överkant då han nöjer sig med hälften av den skattesänkning som utredningen föreslagit, anser Aftontidningen (s):

Om man inte nu skall kunna fatta beslut om en skattesänkning för nästa budgetår, därför att det inte med visshet kan förutsy att den lägre skatten kan bibehållas även för det därpå kommande budgetåret, då kan man med skäl ifrågasätta när vi någon gång kommer i det läget, att en skattesänkning kan anses försvarlig. Skattetuttaget bestäms för ett budgetår i sänder och då borde det inte vara uteslutet att

Freys auktionshall
mottager till
våravktionen
i slutet av maj
bättre möbler, guld, silver och juveler, mattor, tavlor, konstsaker och antikviteter.
Försökt lämnas utan extra kostnader
Vi åtaga oss bevaknings- och inropningsuppdrag avgiftsfritt
Ring 67 99 60
Freys Express AB
Grevturegatan 11, Stockholm.

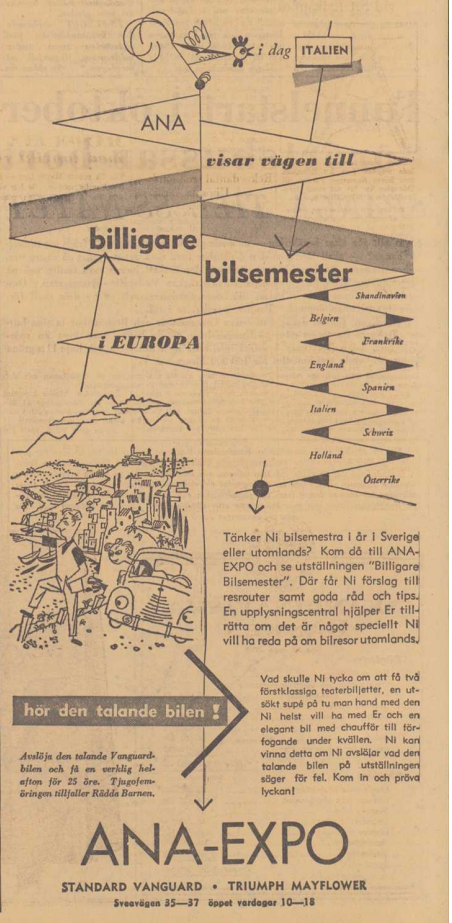

Avslöja den talande Vanguardbilen och få en verklig helafton för 25 öre. Tjugofemöringen tillfaller Rädda Barnen.
Tänker Ni bilsemestra i år i Sverige eller utomlands? Om då till ANA-EXPO och se utställningen "Billigare Bilsemester". Där får Ni förslag till resrouter samt goda råd och tips. En upplysningscentral hjälper Er tillrätta om det är något speciellt Ni vill ha reda på om bilresor utomlands.
Vad skulle Ni tycka om att få två förstklassiga teaterbiljetter, en utsökt supé på tu man hand med den Ni helst vill ha med Er och en elegant bil med chaufför till förfogande under kvällen. Ni kan vinna detta om Ni avslöjar vad den talande bilen på utställningen säger för fel. Kom in och pröva lyckan!
ANA-EXPO
STANDARD VANGUARD • TRIUMPH MAYFLOWER
Svea vägen 35—37 öppet vardagar 10—18

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.